

УДК 341.4

DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2303>**І. Нуруллаєв,**доктор юридичних наук,
професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВ З МЕТОЮ ПРИЗУПИНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ (ЗАМОРОЖУВАННЯ) ТА АРЕШТУ МАЙНА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

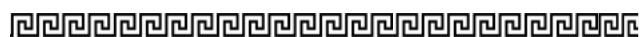
Важливість правового інституту міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, як складової міжнародного права, та правового регулювання на внутрішньодержавному рівні суспільних відносин в сфері допомоги держав у кримінальних справах, пов'язаних з організованою транснаціональною злочинністю, включно із корупцією, легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, очевидна для правоохоронних органів.

Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю базується на довірчій правовій базі, що сформована її учасниками, та реалізується у різних формах. На сьогодні сформовано як універсальні, так і регіональні механізми співробітництва, що базуються на ряді стандартів та принципах, відповідно до яких надається міжнародна правова допомога та інші форми співробітництва у боротьбі зі злочинністю, включаючи і такі форми як призупинення операцій та арешт коштів, одержаних злочинним шляхом.

Вагомий внесок в розробку національних та міжнародних систем протидії злочинності, в контексті проблеми детінізації економіки здійснено такими зарубіжними вче-

ними, як Дж. Гросман, Ф. Бретт, Дж. Модінгер, Т. Рейтер, Р. Седдіг, Дж. Робінсон, К. Коттке, Дж. Жданович та іншими. В українській науці питання організаційно-правових форм міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю фрагментарно висвітлювалось лише в окремих наукових статтях, проте в останній час це питання, зокрема і питання призупинення операцій, їх заморожування та арешту коштів (інших активів), є предметом дослідження достатньо широкого кола вітчизняних науковців, так і деяких зарубіжних науковців, серед яких можна відзначити роботи В. Алізаде [1], В. Алієва, О. Барановського, С. Буткевич, З. Варналія, Ю. Васильєв, А. Волєводза [2], Н. Зелінської [3], І. Коломійця, Л. Кривоноса [4], А. Мокія, О. Римарука, Л. Філяніна, В. Цепєлева, Ю. Чорноуса, Н. Якимчук [5] та інших.

Метою цієї статті є аналіз взаємодії держав з метою призупинення операцій (заморожування) та арешту майна як організаційно-правова форма міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, різновидів попередніх заходів майнового харак-

теру, що застосовуються в кримінальному провадженні, а також відповідність вітчизняного законодавства положенням міжнародних договорів в цій частині.

Особлива увага дослідників на сьогодні прикута саме до організаційно-правових форм. Організаційно-правові (правозастосовні) форми міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю є зовнішнім проявом дій уповноважених представників суб'єктів міжнародного права спрямованих на взаємодію у боротьбі зі злочинністю. Проте, як вірно зазначає В.А. Алізаде, пропонувані різними авторами їх класифікації часто не враховують сучасні види організаційно-правових форм міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю [1, с. 137].

На основі аналізу підходів вчених, до основних організаційно-правових форм міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю, доцільно відносити передусім [5, с. 423]: 1) правову допомогу у кримінальних справах інформаційного характеру, щодо обміну оперативно-розшуковою, правовою та іншою інформацією; надання допомоги у розкритті та розслідуванні злочинів; 2) взаємодію щодо розшуку та затримання осіб, розшукуваних в межах кримінального провадження; 3) взаємодію з метою використання спеціальних методів розслідування; 4) взаємодію щодо видачі (екстрадиції) обвинувачених; 5) взаємодію в сфері передачі кримінального судочинства; 6) взаємодію з метою призупинення операцій (заморожування), арешту майна; 7) взаємодію в сфері передачі засуджених осіб для відбування покарання (взаємодія в пенітенціарній сфері); 8) взаємодію щодо переміщення конфіскованих коштів; 9) взаємодію щодо постпенітенціарної реабілітації засуджених.

Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва із боротьби зі злочинністю, обсяг правової допо-

моги, яка може бути надана у кримінальних справах у відносинах між державами, регулюється на рівні багатосторонніх та двосторонніх міжнародних договорів, зокрема, його основні форми закріплені у: 1) пункті 3 статті 46 Конвенції ООН проти корупції 2003 року [6], а також у статтях 43-45 вказаної Конвенції; 2) статтях 1, 3, 7, 11, 13 Конвенції Ради Європи про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року [7]; 3) статті 8, 11, 13 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 року [8]; 4) розділах 2 та 3 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму 2005 року [9]; 5) Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року [10]; 6) Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією 1999 року [11] тощо. Відповідно до пункту 1 ст. 26 Європейської конвенції про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року для «країн, до яких вона застосовується, припиняє дію положень будь-яких договорів, конвенцій або двосторонніх угод, які регулюють взаємну допомогу у кримінальних справах між будь-якими двома Договірними Сторонами» [12]. У той же час, відповідно до пункту 2 ст. 26 Конвенції, вона «не зачіпає зобов'язань, що випливають з положень будь-якої іншої двосторонньої або багатосторонньої міжнародної конвенції, яка містить або може містити положення, що регулюють окремі аспекти взаємної допомоги в конкретній галузі» [7]. В окремих з них в переліку процедурних дій, які можуть бути здійснені за запитом на правову допомогу, закріплено такі як:

1) призупинення операцій (заморожування) або ненадання згоди на продовження операції (відстрочення підозрілих операцій) як тимчасовий захід: в разі вчинення злочину міжна-

родного характеру в сфері легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансування тероризму відповідно до п. 3 ст. 15 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму здійснюється «в межах та відповідно до внутрішнього законодавства запитованої Сторони. У випадках, коли запит стосується одного з таких заходів визначає формальності або процедури, необхідні відповідно до законодавства запитованої Сторони, навіть якщо вони не знайомі запитованій Стороні, остання виконує такі запити настільки, наскільки запитовані заходи не суперечать основоположним принципам її законодавства» [9]. Також зазначений тимчасовий захід здійснюється на підставі ініціативи підрозділу фінансової розвідки (ПФР) на запит іноземного ПФР, відповідно до ст. 47 зазначеної Конвенції, при тому, що зазначені дії виконуються, якщо запитованій стороною зазначеної Конвенції ПФР задовольняється обґрунтуванням, наданим запитуючим ПФР, що: «а) операція стосується відмивання грошей; та б) операцію було б призупинено або згину на продовження операції, яка відбувається, не було б надано, якби операція була предметом внутрішньодержавного повідомлення про підозрілу операцію» [9]. Максимальний строк будь-якого призупинення надання або утримання від надання згоди на здійснення операції регулюється будь-якими відповідними положеннями національного законодавства (ст. 14 Конвенції) [9];

2) заблокування (заморожування) чи накладення арешту на майно означає відповідно до п. "g" статті 1 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму «тимчасову заборону передачі, знищення, перетворення, відчуження або руху майна

або тимчасове взяття під охорону або контроль майна на підставі рішення суду або іншого компетентного органу» [9]. Зазначений тимчасовий захід застосовується з метою запобігання будь-якому використанню, передачі або відчуженню майна, яке передбачене у: а) ст. 11 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 року, де зазначено, що вказані прелімінарні заходи застосовуються на прохання іншої Сторони, щодо об'єктів власності, які пізніше можуть бути предметом клопотання про конфіскацію або які можуть бути такими, що відповідатимуть вимогам клопотання, проте за умови, що застосування такого заходу не суперечить внутрішньому законодавству запитованої Сторони (ст. 12) [8]; б) п. 1 ст. 21 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, де уточнено, що такі тимчасові заходи здійснюються на запит іншої Сторони, яка порушила кримінальну справу або провадження з метою конфіскації, і застосовується стосовно будь-якого майна, яке є предметом запиту або яке могло б відповідати вимогам запиту, а також за необхідності запитована сторона може обґрунтувати необхідність продовження застосування такого заходу (ст. 22) [9];

3) призупинення операцій (заморожування) або арешт (доходів, майна від злочинів корупції, визнаних такими згідно із Конвенцією ООН проти корупції) в разі вчинення злочину корупції, що має міжнародний характер, відповідно до п. 1 ст. 31 зазначеної Конвенції для забезпечення можливої конфіскації доходів від злочинів, що визначені цією Конвенцією [6]. Відповідно до ст. 2 зазначеної Конвенції «призупинення операцій (заморожування) або «арешт» означають тимчасову

заборону передачі, перетворення, відчуження або пересування майна, або тимчасовий вступ у володіння таким майном, або тимчасове здійснення контролю над ним за постановою суду чи іншого компетентного органу» [6]. Арешт майна в разі вчинення корупції, відповідно до відповідно до п. 1 ст. 31 Конвенції ООН проти корупції, застосовується до: 1) майна, вартість якого відповідає вартості таких доходів (п. 1 пп. "а"); 2) майна, обладнання та інших засобів, які використовувались або призначалися для використання під час вчинення злочинів, що визначені цією Конвенцією (п. 1 пп. "б"); 3) в разі, якщо доходи від злочинів були перетворені, частково або повністю, в інше майно, заходи, зазначені в цій статті, застосовуються до такого майна (п. 4) [6]. Відповідно до пп. "с" п. 3 ст. 46 Конвенції взаємна правова допомога, що надається відповідно до цієї статті, може запитуватися для, зокрема, такої цілі як «проведення обшуку й накладення арешту, а також заморожування» [6]. Відповідно до пп. "с" п. 3 ст. 46 Конвенції взаємна правова допомога, що надається відповідно до цієї статті, може запитуватися для, зокрема, такої цілі як «проведення обшуку й накладення арешту, а також заморожування» [6]. Відповідно до ч. 2 ст. 54 Конвенції ООН проти корупції «Кожна Держава-учасниця з метою надання взаємної правової допомоги на запит, зроблений на підставі частини 2 статті 55 цієї Конвенції, відповідно до свого внутрішнього права: а) вживає таких заходів, які можуть бути необхідними, щоб дозволити своїм компетентним органам заморожувати або накладати арешт на майно відповідно до постанови про заморожування або арешт, винесеної судом або компетентним органом запитуючої Держави-учасниці, в якій викладаються обґрунтовані підстави, які дозволяють запитуваній Державі-учасниці вважати, що є достатні

мотиви для вжиття таких заходів і що по відношенню до цього майна буде в результаті винесено постанову про конфіскацію для цілей пункту "а" частини 1 цієї статті; б) уживає таких заходів, які можуть бути необхідними, щоб дозволити своїм компетентним органам заморожувати або накладати арешт на майно на підставі запиту, в якому викладаються обґрунтовані підстави, які дозволяють запитуваній Державі-учасниці вважати, що є достатні мотиви для вжиття таких заходів і що по відношенню до цього майна буде в результаті винесено постанову про конфіскацію для цілей частини 1 "а" цієї статті; с) розглядає питання про вжиття додаткових заходів, щоб дозволити своїм компетентним органам зберігати майно з метою конфіскації, наприклад, на підставі іноземної постанови про арешт або пред'явлення кримінального обвинувачення у зв'язку з придбанням такого майна» [6]. Відповідно до п. 2 ст. 55 зазначеної Конвенції після одержання запиту, надісланого іншою Державою-учасницею, під юрисдикцію якої підпадає будь-який злочин, визначений цією Конвенцією, запитувана Держава-учасниця вживає заходів для виявлення, відстеження, заморожування або арешту доходів, здобутих злочинним шляхом, майна, обладнання або інших засобів вчинення злочинів, зазначених у частині 1 статті 31 цієї Конвенції, з метою подальшої конфіскації, постанову про що виносить або запитує Держава-учасниця, або, відповідно до запиту на підставі частини 1 цієї статті, запитувана Держава-учасниця» [6]; 4) арешт або виїмка доходів чи майна від транснаціональної організованої діяльності, що застосовуються як попередні заходи відповідно до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [10]. Так, відповідно до пп. "f" ст. 2 зазначеної Конвенції «арешт» або «виїмка» означають тимчасову заборону передачі,

перетворення, відчуження або пересування майна, або тимчасовий вступ у володіння таким майном, або тимчасове здійснення контролю над ним за постановою суду або іншого компетентного органу. Вказані заходи згідно з п. 1 ст. 12 зазначеної Конвенції застосовуються до: а) доходів від злочинів, що охоплюються цією Конвенцією, або майна, вартість якого відповідає вартості таких доходів; б) майна, устаткування або інших засобів, які використовувалися або призначалися для використання при вчиненні злочинів, що охоплюються цією Конвенцією». Відповідно до п. 2 ст. 12 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності «Держави-учасниці вживають таких заходів, які можуть знадобитися для забезпечення можливості виявлення, відстеження, арешту або виїмки будь-чого з перерахованого в пункті 1 цієї статті з метою подальшої конфіскації» [10]. Також важливо відмітити, що відповідно до п. 2 ст. 13 зазначеної Конвенції «після одержання прохання, направленою іншою Державою-учасницею, під юрисдикцію якої підпадає будь-який злочин, що охоплюється цією Конвенцією, запитувана Державою-учасниця вживає заходів для виявлення, відстеження, арешту або виїмки доходів від злочину, майна, устаткування або інших засобів вчинення злочинів, згаданих у пункті 1 статті 12 цієї Конвенції, з метою подальшої конфіскації, постанова про яку виноситься або запитується Державою-учасницею або, відповідно до прохання згідно з пунктом 1 цієї статті, запитуваною Державою-учасницею» [10];

5) арешт судна – тимчасовий захід, що застосовується за зверненням договірної сторони, якщо вчинено такий злочин як зіткнення або будь-який інший інцидент у сфері судноплавства, який пов'язаний з морським судном і тягне за собою кримінальну відповідальність, засто-

сування якого здійснюється (в тому числі на запит запитуваної сторони) виключно відповідно до рішення суду чи адміністративної влади держави, під прапором якої судно знаходилося в момент зіткнення чи іншого інциденту, зокрема, відповідно до ст. 1 Міжнародної конвенції про уніфікацію деяких правил про кримінальну юрисдикцію у справах про зіткнення суден і інших інцидентів, пов'язаних із судноплавством [12].

У статті 131 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПКУ) серед заходів забезпечення кримінального провадження, що мають майновий характер, закріплено: 1) тимчасове вилучення майна – фактичне позбавлення підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває зазначене у частині другій цієї статті майно, можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення, або його спеціальну конфіскацію в порядку, встановленому законом (ч. 1 ст. 167 КПКУ) і застосовується до майна у вигляді речей, документів, грошей тощо, що відповідають ознакам, закріпленим в ч. 2 ст. 167 КПКУ; 2) арешт майна – «тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом кримінального правопорушення, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна; арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку» (ч. 1 ст. 170 КПКУ) [13]. Таким чином, такі заходи як припинення

операцій (заблокування), «заморожування» майна, що передбачені міжнародними договорами, прямо як окремі попередні заходи в вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві не закріплені.

Відповідно до ч. 4 ст. 4 КПКУ «при виконанні на території України окремих процесуальних дій за запитом (дорученням) компетентних органів іноземних держав у рамках міжнародного співробітництва застосовуються положення цього Кодексу, але на прохання компетентного органу іноземної держави під час виконання на території України таких процесуальних дій може застосовуватися процесуальне законодавство іноземної держави, якщо це передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України» [13].

Обсяг міжнародного співробітництва під час кримінального провадження врегульований статтею 542 КПКУ, де зазначено різні форми співробітництва, серед яких не названо ні арешт майна, ні тимчасове вилучення майна, проте у вказаній статті зазначено, що «міжнародним договором України можуть бути передбачені інші, ніж у цьому Кодексі, форми співробітництва під час кримінального провадження» [13].

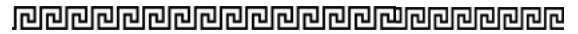
Також слід зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 561 КПКУ «на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги можуть бути проведені будь-які процесуальні дії, передбачені цим Кодексом або міжнародним договором» [13].

Таким чином, в кримінальному процесуальному законодавстві закріплено принцип пріоритету міжнародного договору в регулюванні відносин міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Тому положення ч. 1 ст. 568 КПКУ, в якому закріплено, що «на підставі запиту про міжнародну правову допомогу відповідні органи України проводять перед-

бачені цим Кодексом процесуальні дії, а також інші передбачені спеціальним законом дії з метою виявлення та арешту майна, грошей і цінностей, що відповідають будь-якій із ознак, передбачених частиною першою статті 96² Кримінального кодексу України, а також майна, яке належить підозрюваному, обвинуваченому або засудженому особам» [13], потребує доповнення. У вказаному положенні нічого не сказано про те, що ці дії можуть бути вчинені з метою тимчасового вилучення майна, а також не вказано як підставу для проведення процесуальних дій міжнародний договір, що суперечить вказаним вище статтям 4, 542 та 561 КПКУ. Відповідно вважаємо, що доцільно внести зміни до статті 568 КПКУ.

Щодо взаємності в разі необхідності застосування в межах кримінального провадження попереднього заходу на території іншої держави – сторони міжнародного співробітництва, відповідно до статті 548 КПКУ органом, який здійснює кримінальне провадження, або уповноваженим ним органом згідно з вимогами цього Кодексу та відповідного міжнародного договору України складається запит про міжнародне співробітництво, що засвідчується підписом уповноваженої особи та печаткою відповідного органу. Уповноважений (центральний) орган – орган, уповноважений від імені держави розглянути запит компетентного органу іншої держави або міжнародної судової установи і вжити заходів з метою його виконання чи направити до іншої держави запит компетентного органу про надання міжнародної правової допомоги.

Висновки. Таким чином взаємодія держав – сторін міжнародного договору з метою застосування попередніх заходів майнового характеру, зокрема таких як призупинення операцій (заморожування) та арешт майна, якому може передувати тимчасове вилучення майна, є окремою

організаційно-правовою формою міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. На сьогодні в міжнародних договорах, що регулюють питання міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, хоч і нерівномірно, але закріплено загалом широкий перелік видів попередніх заходів майнового характеру, що застосовуються для забезпечення кримінального провадження за фактом вчинення злочину, що має міжнародний характер, а саме: призупинення операцій (заморожування, заблокування), накладення арешту на майно та доходи, виїмка доходів. Досить часто в міжнародних документах зазначаються одночасно декілька видів попередніх заходів, з тим, щоб розширити можливості держави, що звертається, з проханням надати правову допомогу в тій чи іншій формі, що обумовлена положеннями внутрішнього кримінально процесуального права такої держави, а також запитуваної сторони. При цьому в окремих міжнародних договорах закріплено можливість застосування зазначених заходів як альтернативних, також їх назви за внутрішнім законодавством держав можуть бути іншими, і саме тому в міжнародних договорах містяться характерні риси відповідних попередніх заходів, проте їх обсяг за внутрішнім правом держав може відрізнятись. Відмінною рисою законодавства України є те, що на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги можуть бути проведені будь-які процесуальні дії, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України або міжнародним договором, а також інші передбачені спеціальним законом дії. Однак, на сьогодні постало питання про доцільність розширення кола попередніх заходів у кримінальному провадженні з тим, щоб додати до існуючих такий захід як призупинення операцій, а також запропоновано відповідні

зміни до частини 1 статті 568 Кримінального процесуального кодексу України, виклавши її в наступній редакції: «На підставі запиту про міжнародну правову допомогу відповідні органи України проводять передбачені цим Кодексом *та/ або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України*, процесуальні дії, а також інші передбачені спеціальним законом дії з метою *призупинення операцій*, виявлення, тимчасового вилучення майна, арешту майна, грошей і цінностей, що відповідають будь-якій із ознак, передбачених частиною першою статті 96² Кримінального кодексу України, а також майна, яке належить підозрюваному, обвинуваченому або засудженому особам». Досить детального дослідження також потребують питання меж повноважень правоохоронних органів із застосування вказаних попередніх заходів, механізму надання міжнародної правової допомоги в формі їх застосування в процесі виконання відповідних запитів, а також впливу обмежень, закріплених у вітчизняному законодавстві щодо застосування попередніх заходів майнового характеру за запитом України до інших держав – сторін відповідних міжнародних договорів.

У статті проаналізовано положення міжнародних договорів та національного законодавства України, що регулюють питання взаємодії держав з метою призупинення операцій (заморожування) та арешту майна як організаційно-правова форма міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, різновидів попередніх заходів майнового характеру, що застосовуються в кримінальному провадженні, а також відповідність вітчизняного законодавства положенням міжнародних договорів в цій частині. З'ясовано, що в міжнародних договорах, що регулюють питання міжнародного співробіт-

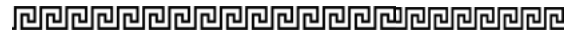
ництва у боротьбі зі злочинністю, хоч і нерівномірно, але закріплено загалом широкий перелік видів попередніх заходів майнового характеру, що застосовуються задля забезпечення кримінального провадження за фактом вчинення злочину, що має міжнародний характер, а саме: призупинення операцій (заморожування, заблокування), накладення арешту на майно та доходи, виїмка доходів. Досить часто в міжнародних документах зазначаються одночасно декілька видів попередніх заходів, з тим, щоб розширити можливості держави, що звертається, з проханням надати правову допомогу в тій чи іншій формі, що обумовлена положеннями внутрішнього кримінально процесуального права такої держави, а також запитованої сторони. З'ясовано, що в окремих міжнародних договорах закріплено можливість застосування зазначених заходів як альтернативних, також їх назви за внутрішнім законодавством держав можуть бути іншими, і саме тому в міжнародних договорах містяться характерні риси відповідних попередніх заходів, проте їх обсяг за внутрішнім правом держав може відрізнятись. Акцентовано, що на сьогодні постало питання про доцільність розширення кола попередніх заходів майнового характеру у кримінальному провадженні з тим, щоб додати до існуючих призупинення операцій, а також запропоновано відповідні зміни до кримінального процесуального законодавства. Визначено актуальні питання подальших досліджень в сфері застосування попередніх заходів майнового характеру в порядку міжнародного співробітництва у боротьбі із злочинністю.

Ключові слова: організаційно-правові форми міжнародного співробітництва, призупинення операцій (заморожування), арешт майна, попередні заходи майнового характеру, міжнародна правова допомога.

Nurullaiev I. Interaction of states to suspend transactions (freezing) and seize property as an organizational and legal form of international cooperation in combating crime

The article analyzes the provisions of international treaties and national legislation of Ukraine regulating the interaction of states to suspend transactions (freezing) and seize property as an organizational and legal form of international cooperation in combating crime, types of interim property measures used in criminal proceedings, as well as compliance of domestic legislation with international agreements in the relevant terms. It has been found that international treaties on international cooperation in combating crime, albeit unevenly, fix a broad list of interim property measures used to secure criminal proceedings for an international crime, namely: suspension of transactions (freezing, blocking), seizure of property and income. International documents often mention several types of interim measures to empower the state requesting to provide legal assistance in a particular form, which is stipulated by the provisions of domestic criminal procedure law of the state and the requested party. The author has established that some international treaties enshrine an option of using the above measures as alternatives, and their names may be different under the domestic law of states. Therefore, international treaties contain the characteristics of relevant measures, but their scope may differ under domestic law. The research emphasizes that it is expedient to supplement a range of interim property measures in criminal proceedings with the suspension of transactions. The author puts forward appropriate changes to the criminal procedure legislation. Topical issues of further research in the field of application of interim property measures in the order of international cooperation in combating crime are identified.

Key words: organizational and legal forms of international cooperation, suspension of transactions (freezing), seizure of property, interim property measures, international legal assistance

Література

1. Ализаде В.А. *Международные договоры как источники международных стандартов уголовного правосудия*. Журнал «Библиотека криминалиста». 2018. № 3 (38). 136-146. URL: [https://mgimo.ru/upload/iblock/62e/21\(21\)%20БКНЖ%20№%203\(38\)%20-%202018.pdf](https://mgimo.ru/upload/iblock/62e/21(21)%20БКНЖ%20№%203(38)%20-%202018.pdf)
2. Волеводз А.Г. *О формировании правовых основ новых направлений международного сотрудничества в сфере уголовного процесса государств – участников СНГ. Прокурорская и следственная практика*. 2002. № 3–4. С. 111–135.
3. Кривonos Л.В. *Міжнародний досвід державних механізмів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом. Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 6. URL: <http://www.dyu.nauka.com.ua/?op=1&z=730>.
4. Nataliia Iakymchuk *Sanctions as a legal phenomenon in the law of Ukraine and international standards of their application. Конституційно-правові академічні студії*. 2021. Випуск 1. С. 73–86.
5. Нуруллаев Ількін Садагат огли *Міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю (сучасні особливості та основні тенденції розвитку)* : монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Одеса : Гельветика, 2020. 519 с.
6. Конвенція ООН проти корупції. *Прийнята резолюцією 58/4 Генеральної Асамблеї ООН від 31 жовтня 2003 року*. / Організація Об'єднаних Націй. База даних “Законодавство України”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text

7. *Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року*. Рада Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text.
8. *Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 року*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
9. *Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text.
10. *Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15.11.2000р.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text.
11. *Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією 1999 року* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text.
12. *Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про кримінальну юрисдикцію у справах про зіткнення суден і інших інцидентів, пов'язаних із судноплаством*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_564#Text.
13. *Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року*. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

